

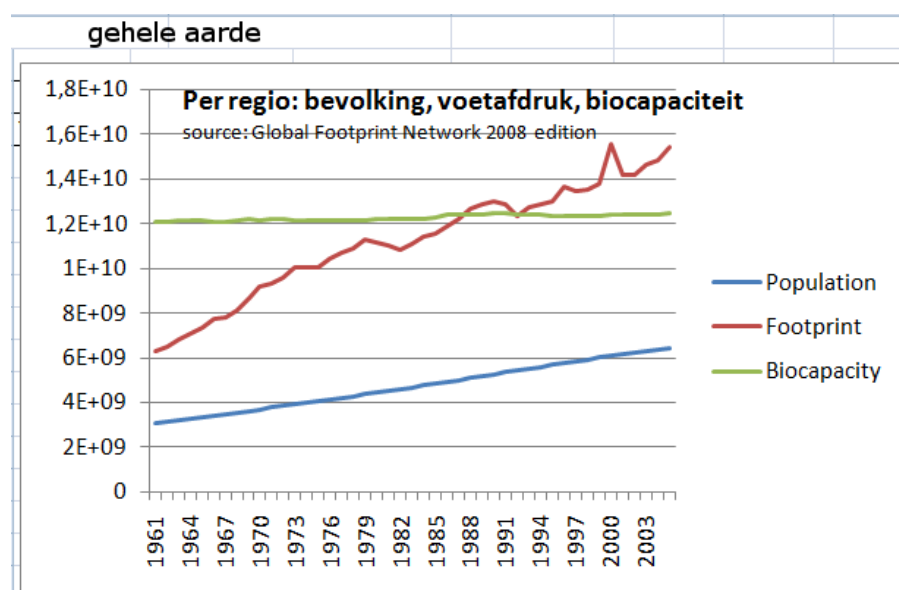

Documentatie sessie 05 – Bevolkingsbeleid

Waarom bevolkingskrimp in Nederland/België/EU en in andere landen nodig is.

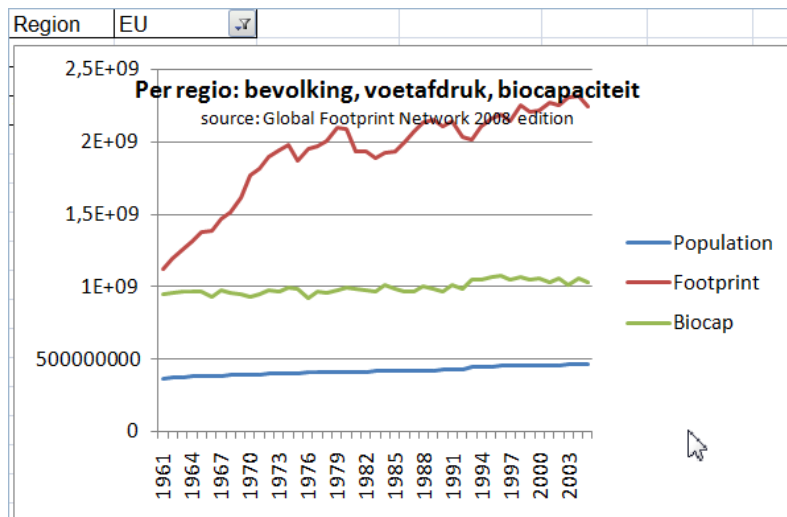
Primair gaat het niet om groei maar om bereikte omvang. Groei is prima zolang de hulpbronnen daarvoor toereikend zijn. In het geval van ecologische voetafdruk (een maat voor onze consumptie uitgedrukt in grondgebruik) moet deze onder de biocapaciteit (een maat voor de grond die voor productie beschikbaar is) blijven, anders oververbruiken we de aarde.

En de totale consumptie, met factoren bevolkingsgrootte en consumptie per persoon, heeft sinds 1987 een grotere omvang dan de aarde kan opbrengen (alle grafieken gaan van 1961 tot 2005(X-as); de Y-as geeft totalen (aantal mensen of globale hectares (gha)); de bevolking is bijvoorbeeld van ruim 3 miljard (3E+09) naar ruim 6 miljard gestegen in deze periode; het productieve (vooral land) oppervlak van de aarde is ongeveer 12 miljard ha/gha (1.2E+10)):

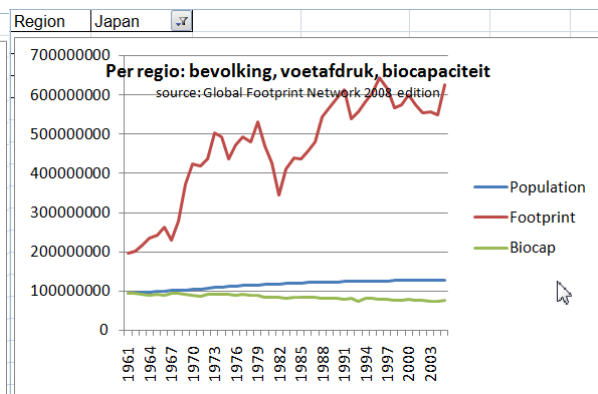
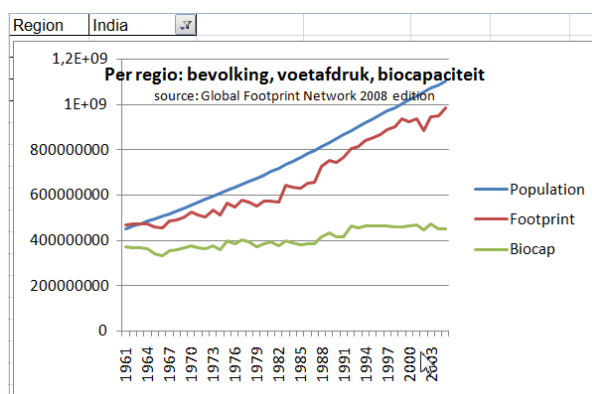
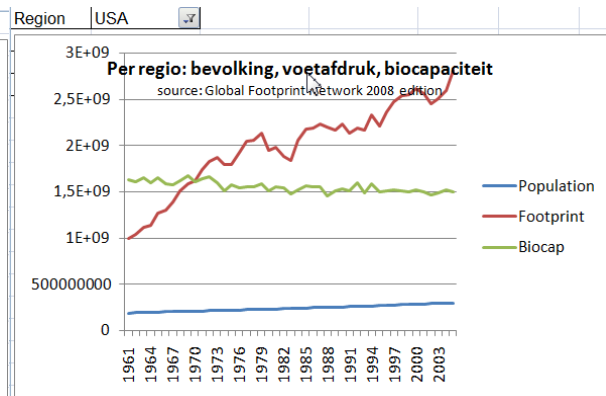
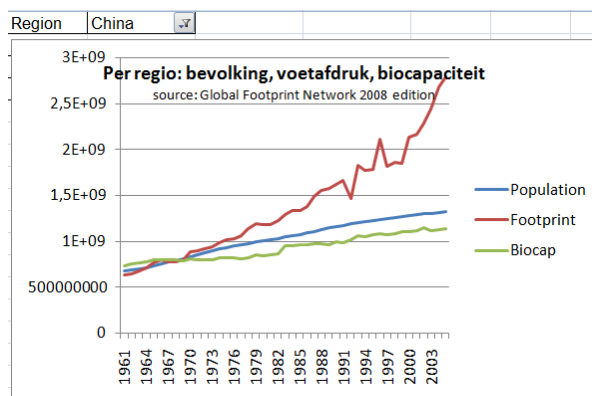
Dat is de reden waarom onze totale voetafdruk zal moeten dalen.

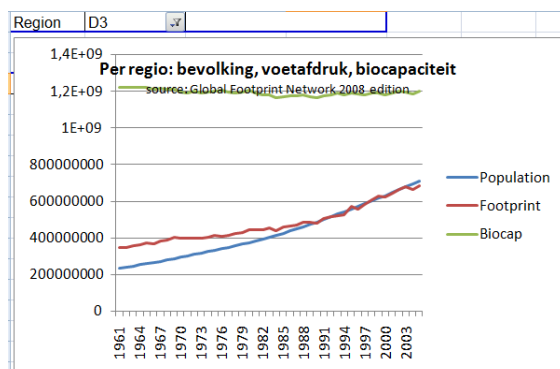
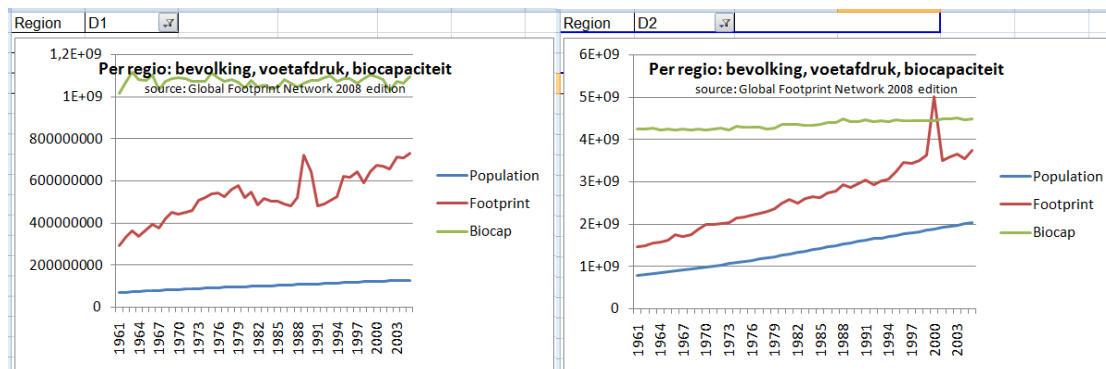
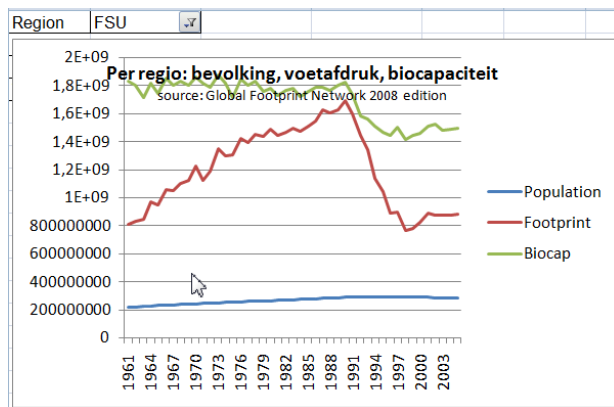
Ook per land of per regio kan de druk van de bevolking (Footprint) worden vergeleken met de biocapaciteit (Biocap) en zo krijg je de "ecoreserve" of het "ecotekort".

In onderstaand overzicht is de hele wereld verdeeld in de landen China, USA, India, Japan en de regio's EU, FSU (voormalig Sovjet-blok), en verder D1, D2 en D3:

- D1 zijn de overige "ontwikkelde" landen, waaronder Canada, Australië, Zwitserland
- D2 zijn de "midden" landen, zoals Bulgarije, Vietnam, Zuid Afrika. Grote groep: 2 miljard mensen
- D3 zijn tenslotte de armste landen, van Afghanistan via Nepal tot Zambia

De niveaus van de blauwe lijnen (bevolking, Population) en de rode lijnen (Footprint) geven tegelijk de gemiddelde voetafdruk de persoon. In het laatste geval (D3) is de voetafdruk per persoon dus rond de 1 (gha).

Je ziet ook dat slechts de "overige" landen, D1, D2 en D3 nog biocapaciteit over hebben (dus een ecoreserve).

In principe zou je moeten uitgaan van evenwicht tussen voetafdruk en biocapaciteit in elke regio. De "overige landen" kunnen de ecoreserve niet lang meer leveren, vooral door de enorme bevolkingstoename.

Voor de rijke landen:

Die hebben al, vaak ongeveer een halve eeuw, een ecotekort. Dit kan niet meer uit andere landen gehaald worden, want die hebben ook nauwelijks reserve meer. De beschikbare voetafdruk moet dus

Quintijn Hoogenboom

in overeenstemming worden gebracht met de biocapaciteit. Dat kan eigenlijk slechts door beide factoren aan te pakken, dus zowel consumptie per persoon als aantal mensen. Australië heeft nog ecoreserve volgens de gegevens van het footprintnetwork, maar vanwege de schaarste aan water kan het land al als overbevolkt worden beschouwd.

Voor de “midden” landen en China:

China heeft al een ecotekort, en zit dus met een probleem. Het opkopen van grondstoffen elders zorgt voor hetzelfde probleem als wat wij in het Westen in het koloniale verleden hebben gedaan. De overige (D2) landen hebben globaal gezien nog een kleine ecoreserve, maar uiterst behoedzaamheid lijkt op zijn plaats. Gezien de flinke groei in materiële welvaart stevenen deze landen ook af op ecotekort.

Voor de arme landen en India:

India heeft een ecotekort, en is dus in feite hopeloos overbevolkt. De zogenaamde D3 landen hebben nog wel ecoreserve, en dat is in feite het duurzame kapitaal dat de wereld nog in handen heeft.

In Caïro (1994) zijn de doelstellingen van terugdringen van bevolking verlegd naar meer individuele menselijke doelen (waaronder SRGR, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten). Met de millennium doelstellingen zijn slechts nog individuele menselijke doelen, hoe terecht ook, verwoord. Hierdoor is het bevolkingsbeleid volledig kwalitatief van aard geworden. En worden kwantitatieve doelstellingen niet meer geformuleerd. Er wordt bovendien minder kindersterfte en hogere levensverwachting gepropageerd (goed voor de betrokkenen uiteraard) welke slechts door de indirecte gevolgen van kleinere gezinnen later tot stoppen van de bevolkingsgroei kan leiden.

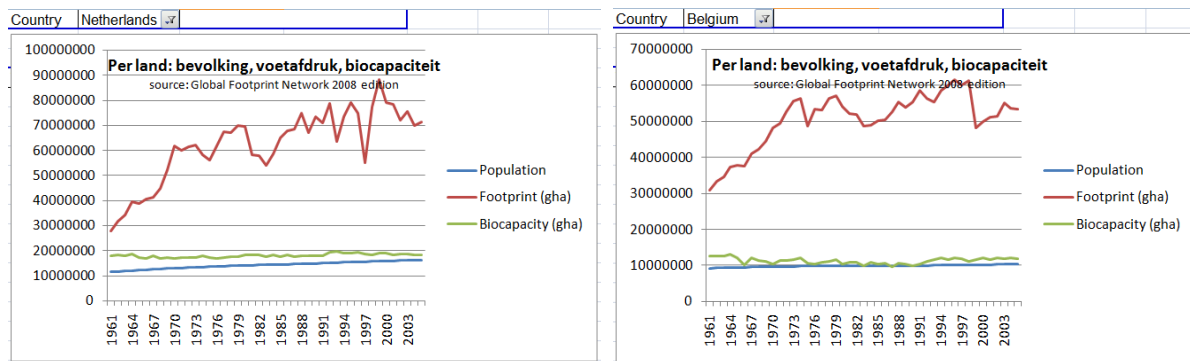
Algemeen wordt geaccepteerd dat ontwikkeling (met name van vrouwen), verbeterde gezondheidszorg, en toegang tot seksuele rechten (lees condooms) de beste methode is om het geboortecijfer omlaag te brengen. Dat dit laatste ook expliciete doelstelling van beleid hoort te zijn is buiten beeld geraakt. Bovendien lijkt het erop dat dit proces van "demografische transitie" goed werkt om de gezinsgrootte van groot (zeg 8) naar ongeveer 2 omlaag te brengen. En wordt er vanuit gegaan dat dit getal 2 voldoende is om de bevolkingsexplosie te stoppen, wat niet zo is (zie bijvoorbeeld de een-kind politiek van China: de bevolking stijgt er nog steeds).

Welke andere mogelijkheden er nog zijn om een laag geboortecijfer voor elkaar te krijgen, en welk geboortecijfer bepleit zou moeten worden, wordt niet meer expliciet besproken. Het wordt zelfs onethisch gevonden om daarover te spreken. En dat is buitengewoon onethisch, want met een immer stijgende bevolking, bijvoorbeeld in Afrika, is het - alle millenniumdoelen ten spijt - op deze wijze dweilen met de kraan open. En neemt de ellende, zowel voor de betrokken mensen als voor de toestand van de aarde alleen maar toe.

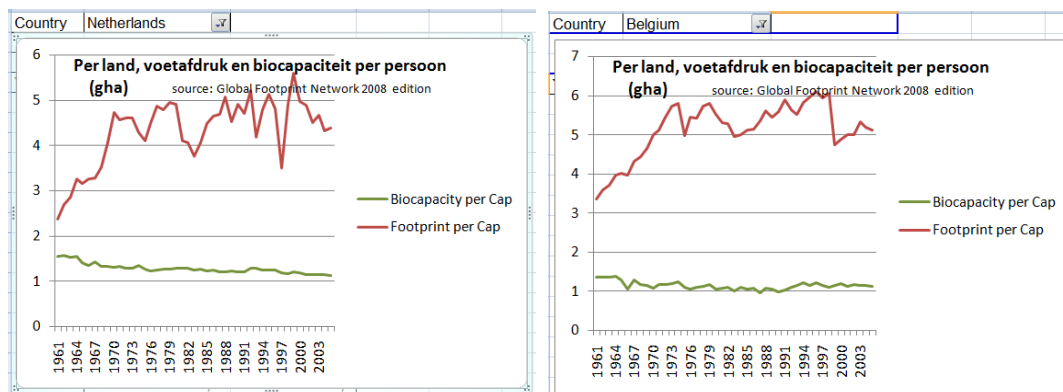
Beleid voor terugdringing van het geboortecijfer moet dus voorop staan, als primaire doelstelling, ook bij de millenniumdoelen. En het constateren dat de verbetering van de omstandigheden van de mensen leidt tot dalend geboortecijfer moet niet als eindconclusie en einde van de discussie worden gezien. Veel meer beleid en onderzoek op dit gebied is nodig. Op dit moment faalt het beleid. Zie onder andere de notitie **demografische veranderingen en ontwikkelingssamenwerking** van de adviesraad Internationale vraagstukken van het ministerie van buitenlandse Zaken, juli 2009.

(www.aiv-advies, publicaties, nr 66).

Terug naar Nederland/België:

Per persoon komen bovenstaande twee grafieken neer op:

Zolang wij in eigen land onze overconsumptie ten opzichte van de beschikbare biocapaciteit onbespreekbaar laten hebben wij geen enkel recht van spreken op het internationale vlak. Dus ook nationaal zullen we het bevolkingsprobleem (politiek) bespreekbaar moeten maken (het taboe opheffen). Voorlichting geven en alle taboes opheffen rond voorbehoedsmiddelen en abortus is wellicht al genoeg om het geboortecijfer omlaag te brengen.

Quintijn Hoogenboom, 10 januari 2010